

Workshop 5

Att förbättra miljö- bedömningar i praktiken

**- Fallet med hantering av
kumulativa effekter**

Antoienette Wärnbäck

Swedish EIA Centre

Department of Urban and Rural Development

Swedish University of Agricultural Sciences (SLU)

Upplägg

- Problemet
- Kumulativa effekter, *Vad är det?*
- Syfte och upplägg av studien
- Vad är orsaken till att vi inte kommit längre och hur kan vi komma vidare?

Problemet

- Lagkrav (MKB- och SMB-direktivet) att även inkludera kumulativa effekter vid beskrivning av påverkan.

Men en granskning av svenska MKB-dokument för projekt och planer visar att kumulativa effekter ej behandlas här.

Varför är det ett problem?

1. Försämrar beslutsprocessen (veta vad man beslutar om) Missar ett holistiskt perspektiv; snuttifiering
2. Hållbar utveckling?
3. Välbefinnande (hur vi och djur och natur drabbas kumulativt är ju i praktiken det som spelar roll)

Vad är kumulativa effekter?

- Definition (3)

Kumulativa effekter är ökande förändringar som är orsakade av en åtgärd i kombination med **tidigare**, **nuvarande** och rimligt förutsebara **framtida** åtgärder.

Kumulativa effekter kan uppkomma från en enskild eller flera aktiviteter och kan resultera i additiva eller interaktiva effekter

Additiv: $1+1=2$

Interaktiv: motverkande eller synergistisk

Motverkande (antagonistisk):
 $1+1=0,2$

Synergistisk: $1+1=4$

Studiens syfte och upplägg

K.e. saknas oftast i dokumenten, hur ser det ut i **processen**?

- Intervju med representanter från kommunen, länsstyrelsen, banverket, vägverket, konsulter.

Specifika frågor att undersöka:

- Kunskapsbasen:
 1. beträffande k.e. som term och princip/koncept,
 2. angående krav att ta hänsyn till dessa typer av effekter,
 3. om hur man praktiskt kan arbeta med k.e. frågor,
- Attityder och uttalad förmåga/möjlighet att inkludera k.e. i MKB/SMB processen, och
- Upplevda hinder och svårigheter med att inkludera k.e. i MKB/SMB processen.

Resultat

Analys 1 av intervjuerna

– Incitamentstruktur –

Fokus: (Brist på) incitament till att inkludera k.e. i MKB/SMB-processen

Brist på incitament

- K.e. ej efterfrågad i avgränsning av tid och rum
- Vu frågar ej efter kunskap om k.e. vid upphandling
- Lagkraven uppfattas ej inkludera k.e.
- Svenska handböcker ger ej stöd i angreppssätt och metoder
- Inga interna normer eller regler som kräver inkludering av k.e.
- Ingen tradition inom "MKB/SMB branschen" att inkludera k.e.

Få eller inga incitament till att uppmuntrar aktörerna att inkludera k.e. i deras MKB/SMB-arbete.

Resultat

Analys II av intervjuerna

Fokuserar på kartläggning av hinder och svårigheter till att inkludera k.e. i processen.

Analys baserad på kategorisering av uttalanden om hinder och svårigheter utifrån ramen:

- Veta att
- Veta hur
- Vilja att agera

Citat om attityd, beteende, kunskap...

Attityd

1. **"Ja, absolut!"** "Ja man tittar ju på den samlade bilden. Det är ju jätteviktigt, det kan ju vara så att både buller och naturmiljö det blev inte ett plus ett utan fyra helt plötsligt. **Så det är ju jätteviktigt.**"

Möjlighet att agera

2. "Ja, vi har ju ett kapitel som heter, inte kumulativa, men samlad bedömning, och jag menar det skulle man kunna utveckla mycket mer. **Absolut kan man ställa kravet...**"

Beteende

3. "Men, nej **vi har inte riktigt kommit dit.**"
4. **"Nej."** ... "Jag ställer många krav men jag vet inte just de kraven."

5. "I den samlade bedömningen ska man göra en samlad bedömning av den totala påverkan och där ska man ju försöka plussa ihop de här. Och det skulle man väl kunna kalla lite kumulativt. Men det är inte särskilt, tycker jag, **vi jobbar inte särskilt hårt med det.**"

6. **"Kumulativa effekter är vi jättedåliga på.** Det kan jag säga med en gång."

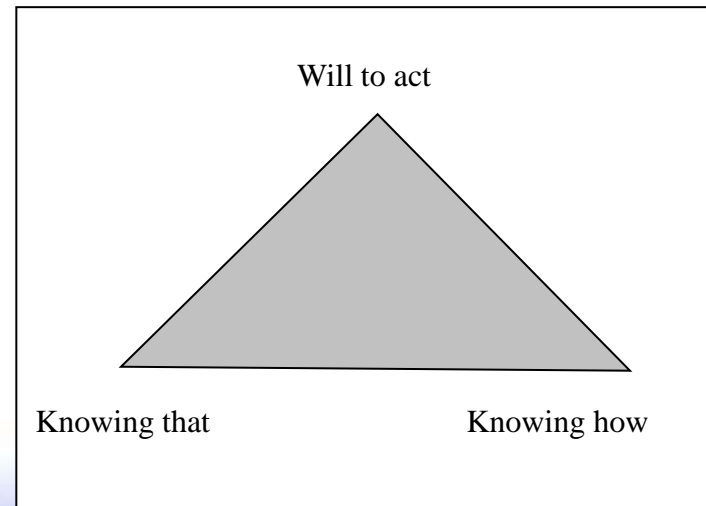
Kunskap

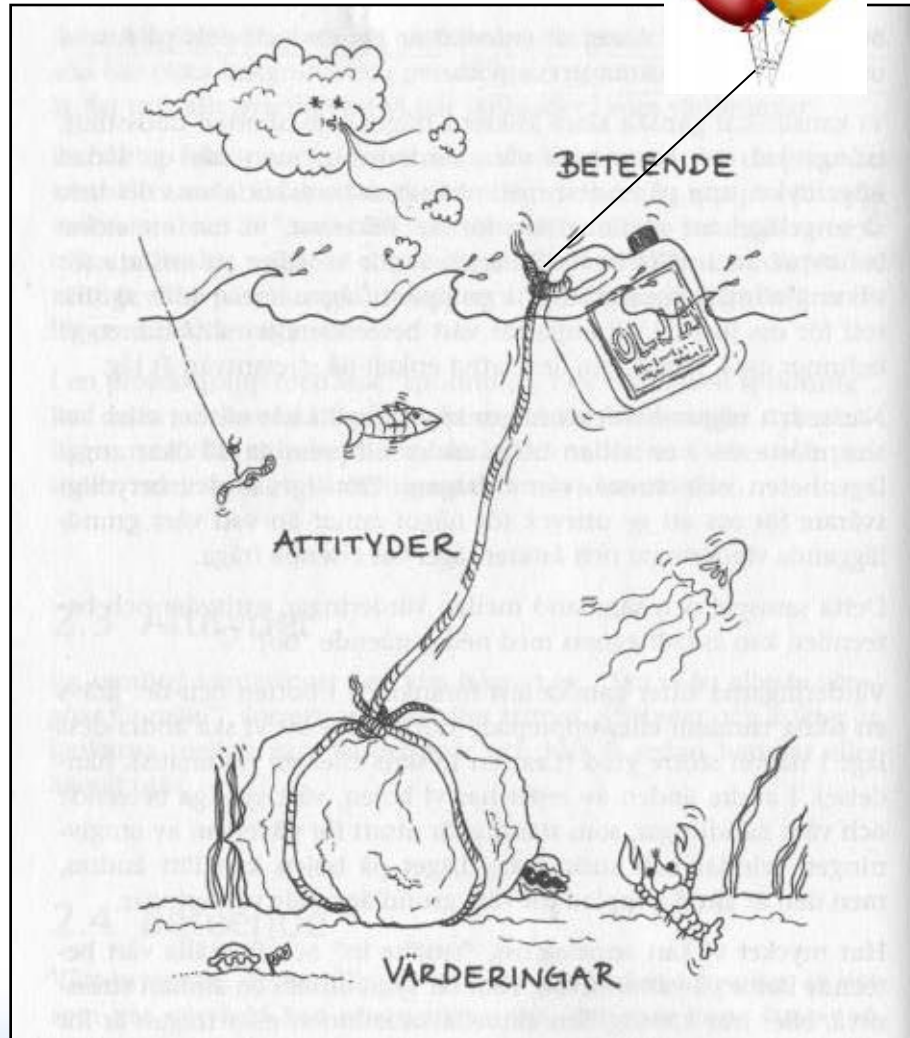
7. "Vet inte. **Jag tror inte vi har några metoder liksom på det sättet.** Alltså metoden är väl att man sitter ner och resonerar. Och diskuterar."
8. "Man kanske inte har någon bra metod för hur man ska göra."

Möjliga förklaringar till inkonsekvens

1. Ej försvarat sin attityd
– svag, otydlig
2. Situationstryck
– beter sig motstridig
3. Tidigare beteende
– vi gör som vi alltid
har gjort

- Attitude
- Behaviour
- Knowledge

Var står vi idag?

- Attityden är på plats!
- Inkludering av k.e. saknas i både process och dokument
- Kunskapsbas låg om k.e. bland studerade aktörer
- Uppdatering av Handböcker (NV, VV/BV är på gång)
- Beskrivning av metoder och tillvägagångssätt saknas fortfarande
- Det finns många hinder och svårigheter att överbygga

Lista på hinder för inkludering...

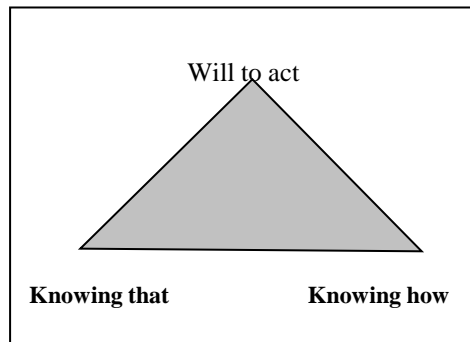
”Expressed Hindrances to include c.e.”

- No methods for c.e.
- No compatible methods (noise)
- No guidelines
- No approach to include c.e.
- Nothing to support this work (how to do the estimation, handbook etc.)
- Difficult to measure
- Difficult to weight interest against each other
- If no routines ⇒ you can't be good at it
- No extensive requirements for EIA (DDP, before SEA-req.)
- Consultants/proponents/reviewers knowledge
- Consultants investigate what they are paid for
- Consultants competence (EIA/SEA team)
- Avoiding difficult issues and questions
- No one ask for c.e. (should be supportive)
- No examples on how it could be done
- Hard to include late on in the process
- A newly introduced concept/issue
- Lack of knowledge
- Responsibility issues, several project owners (who should take mitigation measures)
- Financial question (Time & Labour force)
- No custom in the “business” to include c.e.
- Imagination!
- Gap between research and information to municipalities
- Many small EIAs (Railway)

Hur ska vi komma vidare?

Om öka inkludering av k.e.:

- ✓ Främst öka kunskapen inom *Veta att* och *Veta hur* bland aktörerna

- ✓ Men även behov av att stärka attityden!
- ✓ Förändra incitamentstrukturen!

1. Tydligare lagkrav
 2. Hjälp i handböcker för metod och tillvägagångssätt
 3. Seminarier och workshops om k.e.
 4. NV har en viktig roll: Standardsättare, guida, koordinera och utvärdera gentemot implementeringen av direktiven. Hur planerar de att gå vidare med frågan?
 5. K.e. efterfrågas vid avgränsning av MKB (Ist m.fl)
 6. K.e. efterfrågad vid upphandling av konsult (VV, BV)
 7. MKB-Utbildningar som lär ut k.e.
 8. Förändra normer och traditioner...K.E. ska med!
- ✓ Behov av anpassning av metoder?

Hinder på andra nivåer? Hur ser pusslet ut?

Antoienette Wärnbäck

tel: 018-672642

antoienette.warnback@sol.slu.se